

„Hol az a táj szab az életnek teret,
Mit az Isten csak jókedvében teremt”

Válogatás az első tizenhárom MÉTA-túrafüzetből
2003 – 2009

A KÖTETET SZERKESZTETTE:
Molnár Csaba – Molnár Zsolt – Varga Anna

MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete
Vácrátót

2010

Legeltetési rendtartás

HOMORÓDKARÁCSONYFALVA FALUGYŰLÉSE

Varga Anna ajánlásával

A legeltetés az állattartó gazda korlátlan joga. A birtokháborítás elkerülése és a kár megelőzése, valamint az okozott kár megtérítése, az állattartó gazda kötelessége.

1. A KÜLÖNLEGELTETÉS:

- 1.1. Időnap előtt és után, vagyis a legeltetése időnyen kívül, senki nem hajthat állatot, nem legetethet sem a saját és főképp a más földjén, sem a felszabadított területeken.
- 1.2. A felszabadított területeken csak a cimboraság állatai legelhetnek.
- 1.3. A legeltetési időnyt, vagyis a kimenés és a rekedés idejét, a cimboraságok, a pásztor- és bácsfogadás alkalmával határozzák meg.
- 1.4. Az állatok csak szervezett seregben járhatnak a számukra kijelölt helyen.
- 1.5. Ha egy gazda vagy gazdacsoport magán sereget akar szervezni, a faluszéken történő bejelentési kötelezettségnek kell eleget tennie, az alábbiak szerint:
  - az állatok tulajdonosának ismertetése,
  - az állatlétszám és fajta pontos összeírása és ismertetése,
  - a legelőtest, valamint az oda- és visszajutási útvonal ismertetése,
  - az állatok felügyeletével megbízott személy ismertetése,
  - az állatlétszám változás azonnali közlése.
- 1.6. Amennyiben saját vagy bérelt területre megy ki a magán állatsereg, a seregben levő állatok gazdája/gazdái kötelesek szavatolni a faluszék előtt, hogy a szomszédos területeket nem háborgatják, nem okoznak kárt a szomszéd birtokok gazdáinak sem a legeltetéssel, sem az oda-és visszajutással. Amennyiben a szomszéd területek gazdái biztosítékot kérnek a birtokháborítás ellen, akkor az illető állatsereg gazdája/gazdái, a biztosíték mikéntjéről, a faluszék előtt megegyeznek. Az esetleg okozott kárt rendesen megtérítik, és ha a kártalanítás mikéntjében a felek nem jutnak egyezségre, akkor az ügyet a faluszék elé viszik.
- 1.7. Bármely állat kimenése csak a faluszék által kiállított legeltetési bárca alapján lehetséges, mely igazolja az állatnak valamely szervezett egységhez való tartozását.

2. LEGELTETÉSI FELTÉTELEK:

A Cimboraságba szerveződő állattartó gazdák az alábbi követelményeknek kell eleget tenniük:

- 2.1. A faluszék szervezésében minden tavasszal állatlétszám összeírás történik, amikor a gazdák kötelesek bejelenteni, és nyilvántartásba venni kimenő állataikat.
- 2.2. A legeltetési időny alatt a gazdák kötelesek a legelő állatainak létszámváltozását a faluszéken azonnal bejelenteni.
- 2.3. A gazda köteles a kimenés előtt állatait lekezelteni és erről, kérésre igazolást felmutatni.
- 2.4. A csordába csak besütött és bütült szarvú állat, illetve ló csak meztláb vagy félmeztláb mehet ki.
- 2.5. Ha szervezve van tinócsorda, akkor tinót kötelezően csak oda lehet kicsapni.
- 2.6. A hazajáró csordába az állat kicsapása csak a pásztor kürtjelére történik és a gazda köteles a pásztorot bevégni, illetve köteles a hazatérő állatot várni. Nem hagyhatja felügyelet nélkül magára állatait, sem reggel, sem este. A pásztornak jogában áll a nem alkalmazkodó gazdát figyelmeztetni, illetve többszöri mulasztása esetén ellene panaszt tenni a faluszéken.
- 2.7. A pásztornak csak a cimborabírók parancsolnak, és csak rájuk kell hallgatniuk.

3. LEGELTETÉSI KÖLTSÉGEK:

- 3.1. Cimboraságba szerveződő állattartó gazdák a megfogadott pásztornak/bácsnak őrzési díjat, a Közbirtokoságnak pedig legeltetési díjat fizetnek.
- 3.2. Az őrzési díj kifizetése vagy törlesztése, az őrzési szerződésben meghatározott értékben és időben, az állattartó gazda kötelessége. Mulasztás és panasztevés esetén, és ha a gazda nem törleszt, a faluszék megiltja állatainak további legeltetését.
- 3.3. A legeltetési díj értékét a Közbirtokossági Közgyűlés határozza meg minden évben, kifizetése vagy törlesztése az állattartó gazda kötelessége. A legeltetési bárcán feltüntetett legeltetési díj kifizetése a folyó év végéig kell megtörténjen.
- 3.4. Tartozással rendelkező állattartó gazda csak tartozásának kifizetése, vagy a törlesztési nyilatkozat aláírása után csaphatja ki állatait a seregbe.

4. KÁRRENDEZÉS:

- 4.1. A legelő állatok okozta bármilyen kár kivizsgálása a faluszék hatáskörébe tartozik. Nyilvánvaló kár esetén, vagy másmilyen kár esetében is, amennyiben a felek nem tudnak megegyezni a kár és a kártérítés mikéntjéről, a faluszék által megítélt kár teljes megtérítése a megállapított károkozót terheli. Amennyiben nem történik meg a kárrendezés, a faluszék a kárvallott mögé áll a hivatalos eljárást kezdeményez a kárrendezése ügyében.
- 4.2. A legeltetési időny és a legeltetés ideje alatt történt, az olyan állattelhullás okozta kárrendezése érdekében, mely nem írható a pásztor vagy bács rovására, az állattartó gazdák egy önszegélyező biztosítási alapot hozhatnak létre. Ennek, a z önkéntességéből létrejött kárrendezési alapnak a működtetése esetleg egy melléklet tárgyát képezheti.

5. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK:

- 5.1. A legelőtestek feljavítása, karbantartása, ésszerű és gazdaságos kihasználása az állattartó gazdák alapvető kötelezettsége. Ennek érdekében, a legeltetési díj azon részét, melyet legelőtakarítás címen a gazdák kötelesek minden évben befizetni, teljes mértékben és tervszerűen kidolgozott, falugyűlésen jóváhagyott legelőfeljavítási és karbantartási munkálatokra kell fordítani. Aki ezen alapvető kötelezettségének nem hajlandó eleget tenni, faluszéki döntés alapján akár örökérvényűen eltiltható a Homoródkarácsonyfalva határában való legeltetéstől.
- 5.2. A cimboraságba tömörülő állattartó gazdák minden évben megválasztják a cimborabírókat, megfogadják a pásztor és a bácsot. A cimborabírók, mint faluszéki tagok, jogkörrel vannak felhatalmazva a Legeltetési rendtartás érvényesítésére, szükség esetén pedig felelőségük tudatában, az azonnali cselekvésre, illetve a Legeltetési rendtartás érvényesítése érdekében határozat tervezetek megfogalmazására.
- 5.3. Ezen legeltetési rendtartás Homoródkarácsonyfalva teljes határára és összes állattartó gazdájára érvényes, és a faluszék szerez érvényt neki. Megszegése, valamint a legeltetési szerződésekben foglalt benemtartása esetén, a faluszék büntetést ró ki, tiltást alkalmaz, illetve alkalomadtán törvényes eljárást kezdeményez a vétkes(ek) ellen.
- 5.4. Jelen LEGELTETÉSI RENDTARTÁS-t a 2004. március 20.-án tartott FALUGYŰLÉS jóváhagyásával szentesítetett, és érvénybe lépett.

Függelék (2010 március):

Homoródkarácsonyfalva (Craciunel) Erdélyben, Hargita megyében a Kis-Homoród völgyében található. Közbirtokossági legelőt szarvasmarhával, bivallyal, kecskével és lóval legeltetik. A fás-ligetes legelő 550–800 m tszf. magasság között helyezkedik el, faállományát bükk, nyír, gyertyán és kosánytalan tölgy alkotja.

Varga Anna